

RIGSREVISIONEN

Notat til Statsrevisorerne om beretning om viden om effekter af de sociale indsatser

Juni
2013

revision
revision

revision

Opfølgning i sagen om viden om effekter af de sociale indsatser (beretning nr. 15/2007)

24. maj 2013

RN 304/13

1. Rigsrevisionen følger i dette notat op på sagen om viden om effekter af de sociale indsatser, som blev indledt med en beretning i 2008.

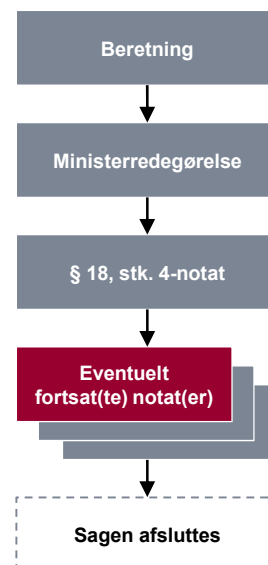
KONKLUSION

Efter Rigsrevisionen afgav beretningen i juni 2008, har Social- og Integrationsministeriet taget flere initiativer, der styrker opsamling og formidling af viden om effekter af sociale indsatser. Det fremgik dog af Rigsrevisionens notat til Statsrevisorerne fra januar 2012, at ministeriets strategi for produktion og formidling af viden og statistik inden for socialområdet ikke var implementeret på tilfredsstillende vis. Ministeriet har siden fået en ny koncernstrategi, som indeholder et stærkere fokus på implementering og fremdrift i processen. Endvidere har den nye koncernstrategi betydet, at der er skabt forudsætninger for, at de sociale indsatser i stigende grad kan baseres på effekt. Selv om ikke alle initiativerne er tilendebragt, er det Rigsrevisionens vurdering, at ministeriets arbejde har bidraget til fremskridt på området. Det er derfor Rigsrevisionens opfattelse, at denne sag kan afsluttes. Oplysninger om ministeriets arbejde med at opsamle og formidle viden om effekter af sociale indsatser i forhold til forskellige målgrupper vil indgå i Rigsrevisionens planlægning af kommende beretninger.

Rigsrevisionen baserer konklusionen på følgende:

- Social- og Integrationsministeriet har arbejdet med at styrke produktion og formidling af viden og statistik. For de af ministeriets indsatsområder, der vedrører produktion og formidling af viden og statistik, har ministeriet etableret en organisation, der skal sikre implementeringen.
- Social- og Integrationsministeriet har en strategi for at følge op på, at de sociale indsatser i stigende grad baseres på viden om effekt. Indsatsområderne "Faglighed og metoder" og "Styring og prioritering" indeholder pejlemærker, der skal understøtte, at de sociale indsatser i stigende grad bliver baseret på effekt.

Sagsforløb for en større undersøgelse

Du kan læse mere om forløbet og de enkelte step på www.rigsrevisionen.dk

I. Baggrund

2. Rigsrevisionen afgav i juni 2008 en beretning om viden om effekter af de sociale indsatser. Beretningen handlede om Velfærdsministeriets (nu Social- og Integrationsministeriet) arbejde med at basere de sociale indsatser på viden om effekt. Beretningen viste, at Velfærdsministeriet medvirkede til, at de sociale indsatser blev baseret på viden om effekt, men at der var yderst begrænset viden om effekterne af de sociale indsatser. Derudover viste beretningen, at ministeriet havde en strategi for, hvordan de sociale indsatser kunne tilrettelægges ud fra viden om effekt.

3. Da Statsrevisorerne behandlede beretningen, fandt de det tilfredsstillende, at Velfærdsministeriet i højere grad end tidligere medvirkede til, at de sociale indsatser kunne baseres på viden om effekt. Statsrevisorerne fandt det imidlertid mindre tilfredsstillende, at der stadig var begrænset viden om effekterne af de sociale indsatser – selv på områder, hvor det var relevant og målbart.

4. Som svar på beretningen afgav velfærdsministeren en redegørelse til Statsrevisorerne i oktober 2008. Heri oplyste ministeren, at Velfærdsministeriet ville lægge stor vægt på at få mere viden om effekterne fremover, og at denne viden bliver benyttet i udviklingen af politikken på det sociale område. Ministeren lagde også vægt på, at viden om de mest virksomme metoder ville blive anvendt af dem, der udfører de sociale indsatser. Endelig oplyste ministeren, at ministeriet ville se nærmere på den vidensproduktion og -formidling, der foregik i ministeriets koncern, og hvordan den skulle udvikles fremover.

5. På baggrund af ministerredegørelsen afgav Rigsrevisionen i december 2008 et notat i henhold til rigsrevisorlovens § 18, stk. 4, hvori Rigsrevisionens planer for den videre opfølgning på beretningen fremgik. Notatet findes i Endelig betænkning over statsregnskabet for 2007, s. 130-131. Det fremgik af notatet, at Rigsrevisionen ville følge udviklingen på følgende områder:

- strategi for produktion og formidling af viden og statistik
- implementering af strategien.

6. Det fulgte Rigsrevisionen op på i et notat til Statsrevisorerne i januar 2012. I notatet redegjorde Rigsrevisionen for, at Social- og Integrationsministeriet på tilfredsstillende vis havde udarbejdet en samlet strategi for produktion og formidling af viden og statistik inden for socialområdet. Notatet viste dog også, at ministeriet ikke havde implementeret ovennævnte strategi på tilfredsstillende vis. Derfor ville Rigsrevisionen følge op på:

- Social- og Integrationsministeriets arbejde med at implementere strategien for produktion og formidling af viden og statistik
- hvordan Social- og Integrationsministeriet arbejder med at følge op på, at de sociale indsatser i stigende grad baseres på viden om effekt.

7. Rigsrevisionen redegør i dette notat for resultaterne af opfølgningen.

Hele sagen og dens dokumenter kan følges på www.rigsrevisionen.dk og på www.ft.dk/Statsrevisorerne.

II. Social- og Integrationsministeriets initiativer

8. Rigsrevisionen gennemgår i det følgende Social- og Integrationsministeriets initiativer i forhold til de udestående punkter. Gennemgangen er baseret på møder med ministeriet, Ankestyrelsen og Socialstyrelsen samt dokumentation og materiale om ministeriets initiativer.

Implementering af strategi for produktion og formidling af viden

9. Det fremgik af Rigsrevisionens notat fra januar 2012, at Social- og Integrationsministeriet havde implementeret en stor del af de initiativer, der var fremsat i ministeriets handlingsplan fra 2008, men at der endnu udestod implementering af flere initiativer. Ministeriet fik i foråret 2012 en ny koncernstrategi for perioden 2012-2015, og den tidligere handlingsplan er ikke længere aktuell. Rigsrevisionen har derfor gennemgået den plan, der nu ligger til grund for koncernstrategien, herunder produktion og formidling af viden om effekter af sociale indsatser.

Koncernstrategien består af 4 indsatsområder, som den samlede koncern fokuserer sine indsatser mod. Koncernstrategien er et samlet udgangspunkt, der bl.a. skal sikre større viden om effekter af sociale indsatser. Samtidig med koncernstrategien er der gennemført organisationsændringer, og ministeriet har oprettet en enhed under koncerndirektionen, som skal sikre en effektiv anvendelse af koncernens projekt- og programressourcer i sammenhæng med koncernens strategi. Når det gælder arbejdet med at indhente og formidle viden om effekter af sociale indsatser, er det Socialstyrelsen og Ankestyrelsen, der har en central rolle.

Indsatsområderne "Faglighed og metoder" og "Styring og prioritering" i koncernstrategien er rettet mod produktion og formidling af viden om effekter af sociale indsatser. Delelementerne i indsatsområderne fremgår af boks 1.

BOKS 1. UDDYBNING AF INDSATSOMRÅDERNE "FAGLIGHED OG METODER" OG "STYRING OG PRIORITERING"

Indsatsområdet "Faglighed og metoder"

Målet med indsatsområdet er i perioden 2012-2015 at have skabt fundamentet for en driftsmodel for koncernens arbejde med udvikling, formidling og udbredelse af aktuelt bedste viden om indsatser og metoder, der virker. Endvidere er det målet at have gennemført 6-7 spydspidsprojekter, hvor Social- og Integrationsministeriet kortlægger, formidler og udbreder indsatser og metoder, der virker. Ministeriet skal i perioden 2012-2015 gennemføre følgende:

- 1) kortlægning af aktuelt bedste viden
- 2) formidling af aktuelt bedste viden til kommunerne
- 3) nye retningslinjer for indsamling af viden og dokumentation af effekt
- 4) nyt koncept for projektmodning og -design
- 5) en uddannelsesstrategi
- 6) ny udbredelsesmodel for aktuelt bedste viden
- 7) implementeringsunderstøttelse af kommunerne.

Indsatsområdet "Styring og prioritering"

Målet med indsatsområdet er bl.a., at viden og beslutningsgrundlag både centralt og lokalt styrkes gennem en øget anvendelse af eksisterende data og gennem registrering af nye data. Endvidere er det målet at identificere nøgleindikatorer, der kan bruges som succeskriterier for ministeriets samlede indsats. Ministeriet skal i perioden 2012-2015 gennemføre følgende:

- 1) opstilling af få overordnede indikatorer for udviklingen på ministerområdet
- 2) resultatkontrakter, der afspejler fokus på de udvalgte indikatorer
- 3) udvikling af systematisk ledelsesinformation på baggrund af tilgængelige data
- 4) kortlægning af standardmålemetoder
- 5) bedre analysekapacitet og flere analyser med anvendelse af hårde data
- 6) etablering af platform til præsentation af analyse/fakta på området
- 7) udvikling af bedre data til at følge resurseforbrug og resultater af indsatsen.

Indsatsområdet "Faglighed og metoder" er forankret hos Socialstyrelsens direktør, og styrelsens chefgruppe fungerer som styregruppe for indsatsområdet. Herudover er der oprettet en programkomité med repræsentation fra de relevante styrelser og departementet. Indsatsområdet "Styring og prioritering" er forankret hos Ankestyrelsens direktør. På dette indsatsområde er der ligeledes oprettet en programkomité, der skal sikre koordinering på tværs af koncernen.

10. Rigsrevisionen vurderer, at Social- og Integrationsministeriets plan for implementering af koncernstrategien fra 2012 er tilfredsstillende, og at det har styrket ministeriets arbejde med produktion og formidling af viden og statistik. Desuden har ministeriet en detaljeret plan for gennemførelsen af de enkelte initiativer, og der er ligeledes etableret en organisation, som skal sikre implementeringen af de konkrete delleverancer, der ligger under de enkelte indsatsområder.

Social- og Integrationsministeriets opfølgning

11. I Rigsrevisionens notat fra januar 2012 fandt Rigsrevisionen det ikke hensigtsmæssigt, at Social- og Integrationsministeriet ikke har en samlet strategi for opfølgning på, om de sociale indsatser baseres på viden om effekt. Rigsrevisionen har gennemgået ministeriets koncernstrategi for at vurdere, om ministeriet vil følge op på, at de sociale indsatser baseres på viden om effekt.

12. Indsatsområderne "Faglighed og metoder" og "Styring og prioritering", som er indeholdt i strategien, indeholder pejlemærker, der skal bidrage til, at de sociale indsatser i stigende grad bliver baseret på effekt. Fx har Social- og Integrationsministeriet en model for udbredelse af aktuelt bedste viden, og hvordan ministeriet vil understøtte kommunerne med implementering.

Et eksempel på Socialstyrelsens arbejde med at få mere systematisk tilgang til sociale metoder og indsatser er den såkaldte vidensdeklaration, som er et redskab til at vurdere indsatser og metoder. Hensigten med at deklare metoder og indsatser er at få et overblik over, hvor der er viden, og hvor der mangler viden. Socialstyrelsen har brug for denne viden, når styrelsen skal vurdere, hvilke metoder der skal udbredes i kommunerne. Styrelsen skelner mellem 5 typer viden, der er behov for, med hensyn til at udvikle socialpolitikken og de socialfaglige metoder. Vidensstyperne er:

- viden om målgruppe
- viden om metoder
- viden om implementering og organisering
- viden om effekter
- viden om økonomiske omkostninger.

Socialstyrelsen har i et notat fra januar 2013 bl.a. vurderet den viden, der findes om de enkelte målgrupper. Heraf fremgår det, at der på tværs af målgrupper og aldersgrupper er stærkest viden om målgrupperne og svagest viden om implementering og økonomiske omkostninger.

Et andet eksempel på et af Socialstyrelsens konkrete initiativer – som led i indsatsområdet "faglighed og metoder" – er kortlægning af aktuelt bedste viden. Styrelsen er i færd med at udarbejde notater om sociale indsatser, der virker for 11 målgrupper. Bl.a. har styrelsen udarbejdet en oversigt over aktuelt bedste viden om indsatser over for mennesker med stofmisbrug og voksne med erhvervet hjerneskade.

13. Social- og Integrationsministeriet har siden Rigsrevisionens beretning fra 2008 medvirket til udvikling af bedre dokumentation på det sociale område. Gennem dokumentationsprojekterne, som udspringer af aftalen om kommunernes økonomi for 2006, har der været arbejdet på at etablere et sæt indikatorer på bl.a. ældreområdet, handicapområdet og området for udsatte børn og unge. Det er Danmarks Statistik, der indsamler data.

Af et statusnotat fra Social- og Integrationsministeriet fra januar 2012 fremgår det, at der eksisterer en stor mængde data, der kan fungere som indikatorer om baggrund og resultater. Til gengæld har det vist sig vanskeligere at udvikle effektindikatorer. Det skyldes bl.a., at effekterne ofte vedrører bløde mål som trivsel, sociale kompetencer mv., der er vanskelige at måle entydigt. Der er derfor lagt op til, at effektindikatorer undersøges via stikprøvebaserede brugerundersøgelser.

Statistikken på handicapområdet adskiller sig fra de øvrige dokumentationsprojekter ved, at området er præget af manglende fælles datadefinitioner og mangel på elementære grunddata. Generelt er dokumentationen på handicapområdet mangelfuld på nationalt plan, særligt i forhold til at kunne koble udgifter, målgrupper og ydelser. Dokumentationen på dette område vil nu blive styrket, idet alle kommuner fra juli 2013 skal indberette oplysninger om visiterede ydelser til Danmarks Statistik.

14. Social- og Integrationsministeriet har oplyst, at arbejdet med at sikre, at de sociale indsatser i højere grad baseres på viden om effekt, kan beskrives i 3 trin, hvor trin 1 er at tilvejebringe tilstrækkelig og tilgængelig viden om effekt. Trin 2 er at søge at påvirke implementeringen, og trin 3 er at følge op på de sociale indsatser. Først når trin 1 og 2 er gennemført, giver det mening at følge op på, om de sociale indsatser i stigende grad er baseret på effekt.

Ministeriet har oplyst, at der på enkelte områder bliver fulgt op på, hvilke konkrete metoder kommunerne anvender. Kommunerne har forpligtet sig til inden 2014 at anvende en it-løsning på området vedrørende udsatte børn og unge. Løsningen skal bidrage til at fremme effektivitet og kvalitet på området ved bl.a. at få mere systematik i sagsbehandlingen og bedre matchning af behov og tilbud. Tilsvarende følges der i regi af programmet for udbredelse af metoder på børneområdet op på kommunernes anvendelse af evidensbaserede programmer.

15. Rigsrevisionen finder det tilfredsstillende, at der i Social- og Integrationsministeriet bliver arbejdet med implementering af indsatser og metoder på baggrund af et stadig forbedret vidensgrundlag, herunder viden om effekt.

III. Afslutning

16. Det er Rigsrevisionens vurdering, at Social- og Integrationsministeriets arbejde har bidraget til fremskridt på området, selv om ikke alle initiativerne er tilendebragt. Rigsrevisionen vurderer derfor, at sagen kan afsluttes. Oplysninger om ministeriets arbejde med at opsamle og formidle viden om effekter af sociale indsatser i forhold til forskellige målgrupper vil indgå i Rigsrevisionens planlægning af kommende beretninger.